

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ПРОСТІР ЧЕРНІГІВЩИНИ

(станом на 31 грудня 2015 року)

I. Загальна оцінка ситуації в інформаційному просторі.

В інформаційному просторі Чернігівської області підтримуються належні умови для вільної та безперешкодної діяльності суб'єктів інформаційних відносин, задоволення інформаційних потреб населення області та захисту його конституційних прав на інформацію. Наявна конструктивна співпраця між владою, засобами масової інформації та громадськістю, забезпечується відкритість у діяльності органів влади.

На території області ліцензії Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення мають 32 юридичні особи — місцеві теле- та радіоорганізації. Серед них ліцензії телемовника мають 5 юридичних осіб, теле- та радіомовника — 2, телемовника та провайдера програмної послуги — 1, провайдера програмної послуги — 9, радіомовників — 15.

Здійснюють мовлення в аналоговому форматі 29 загальнонаціональних теле- та радіоорганізацій (телеорганізацій — 15, радіоорганізацій — 14). (28 загальнонаціональних та 3 місцевих).

До Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції внесено 59 суб'єктів видавничої справи з Чернігівської області.

В області фактично діють 249 об'єктів роздрібною торгівлі книжковою продукцією, серед них — 28 книжкових магазинів та 221 інший об'єкт.

Зареєстровано 326 місцевих друкованих ЗМІ, з них, за орієнтовними оцінками, наразі виходить у світ 55 (загальним разовим тиражем близько 600 тис. примірників).

Проводиться активна робота щодо широкого та об'єктивного висвітлення регіональними ЗМІ пріоритетних напрямів державної політики, євроінтеграційного процесу, посилення інформаційної безпеки.

Поширення відповідної інформації здійснюється як шляхом роботи з традиційними ЗМІ через проведення прес-конференцій, брифінгів, прямих ефірів на телебаченні та радіо тощо, так і шляхом публікації на офіційному веб-сайті облдержадміністрації, а також через застосування інструментів нових медіа.

Протягом 2015 року в обласній державній адміністрації проведено 50 брифінгів з найбільш актуальних питань суспільно-політичного та економічного життя області; значна частина тем цих брифінгів була запропонована безпосередньо представниками ЗМІ та громадськості. Також проведено 7 засідань прес-клубу «Ділове слово».

Здійснюється системна робота з посилення інформаційної безпеки та протидії негативному впливу інформаційної пропаганди на формування суспільної думки. Вживаються заходи для розширення території покриття сигналу вітчизняних телемовників. Загалом, на Чернігівщині сепаратистські настрої не набувають суттєвого поширення чи підтримки серед населення. Вірогідність появи матеріалів подібного характеру у місцевих друкованих ЗМІ та провідних Інтернет-ресурсах оцінюється як незначна.

У зв'язку з завершення строку дії обласної Програми підтримки розвитку інформаційно-видавничої сфери Чернігівщини на 2012–2015 роки та обласної Програми висвітлення діяльності обласної державної адміністрації та обласної ради засобами телерадіомовлення в Чернігівській області, за участю інститутів громадянського суспільства було розроблено та винесено на розгляд обласної ради проект нової програми, спрямованої на покращення стану інформування населення області про основні напрямки реалізації та стан впровадження реформ в Україні, зміцнення інформаційної безпеки Чернігівщини, забезпечення висвітлення засобами масової інформації області діяльності облдержадміністрації та обласної ради, забезпечення подальшого розвитку інформаційної інфраструктури, стимулювання видавничої і виставкової діяльності та, зокрема, видання суспільно важливих творів авторів області.

Обласну Програму підтримки розвитку інформаційної та видавничої сфер Чернігівщини на 2016–2020 роки, покликану досягнути цих цілей, було затверджено рішенням двадцять восьмої сесії обласної ради шостого скликання 10 вересня 2015 року.

II. Телебачення і радіомовлення.

1. Телебачення.

1.1. Кількість та структура телеорганізацій:

У Чернігівській області на підставі ліцензій Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення здійснюють діяльність 8 телемовників (включно з 2 телерадіомовниками) з юридичною адресою на території області, із них:

За формою власності:

- державні — 2;
- комунальні — 3;
- приватні — 3.

За способом розповсюдження сигналу:

- цифровий ефірний та аналоговий ефірний — 3;
- виключно аналоговий ефірний — 3;
- кабельний — 2;

За сферою розповсюдження:

- регіональні (в межах області) — 2;
- місцеві — 6.

В області діють 9 провайдерів програмної послуги, усі — приватної форми власності.

З них за способом розповсюдження сигналу:

- кабельний — 7;
- кабельний та IPTV — 1;
- IPTV — 1.

1.2. Відсоток населення і територій, що охоплені програмами відповідних телекомпаній.

Найбільше охоплення телесигналом серед місцевих телекомпаній мають Чернігівська обласна державна телерадіокомпанія та КП «Телерадіоагентство „Новий Чернігів“» — 85 % площі області та 80–82% населення.

Проблемними регіонами в забезпеченні населення аналоговим телевізійним мовленням залишаються Ніжинський та Щорський райони, прикордонні частини Ріпкинського, Городнянського, Семенівського та Новгород-Сіверського районів.

2. Радіомовлення.

2.1. Кількість та структура радіоорганізацій.

На Чернігівщині ліцензії на мовлення мають 17 радіоорганізацій (включно з 2 телерадіоорганізаціями) з юридичною адресою на території області, з яких:

За формою власності:

- державні — 2;
- комунальні — 12;
- приватні — 3.

За способом розповсюдження сигналу:

- ефірний — 4;
- проводовий — 9;
- ефірний та проводовий — 4;

За сферою розповсюдження:

- регіональні (в межах області) — 1;
- місцеві — 16.

Разом з тим, низка комунальних районних радіоорганізацій, хоча і мають ліцензії на мовлення Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення, фактично не проводять жодної діяльності у зв'язку з руйнуванням мережі проводового радіомовлення у відповідних районах. Окрім того, 7 радіоорганізацій Чернігівщини, що значаться у Державному реєстрі телерадіоорганізацій України як такі, що мають ліцензії на мовлення, в дійсності вже ліквідовані.

Таким чином, фактично в області здійснюють радіомовлення 8 місцевих мовників (діяльність одного з них тимчасово призупинена у зв'язку з відсутністю коштів на оренду передавача або придбання власного), з яких:

За формою власності:

- державні — 2;
- комунальні — 3;
- приватні — 3.

За способом розповсюдження сигналу:

- ефірний — 6;
- проводовий — 1;
- ефірний та проводовий — 1.

За сферою розповсюдження:

- регіональні (в межах області) — 1;

– місцеві — 7.

2.2. Відсоток населення і території, що охоплені програмами відповідних радіокомпаній.

Найбільший обсяг покриття території мають Чернігівська обласна державна телерадіокомпанія та Національна радіокомпанія України (УР-1), радіосигнал яких охоплює 82 % території області. Ефірні мовники не мають загальнообласної мережі трансляції сигналу і здійснюють мовлення переважно в рамках окремих районів.

2.3. Стан, проблеми та перспективи мережі проводового мовлення.

Впродовж багатьох років в області триває скорочення мережі проводового мовлення, що пов'язано з незадовільним технічним обслуговуванням ліній та зношеністю передавального обладнання. Лінії та обладнання, що виходить з ладу через зношеність або в результаті стихійних лих, практично не відновлюються.

Станом на грудень 2015 року в області залишилося 18599 одиниць радіоточок (на 01.12.2014 року їх кількість становила 20 тисяч). Усі вони зосереджені у 3 районах області — Борзнянському, Сосницькому, Чернігівському — а також у містах Ніжин і Чернігів. У Бахмацькому, Бобровицькому, Варвинському, Городнянському, Козелецькому, Коропському, Корюківському, Куликівському, Ніжинському, Носівському, Семенівському, Срібнянському, Талалаївському районах області повністю припинено мовлення проводового радіо.

Перспективним шляхом відновлення місцевого радіомовлення є перехід до ефірних трансляцій. Зокрема, у FM-діапазоні мовлять ДО «Новгород-Сіверська РДТРК „Сіверська“», Чернігівська ОДТРК, Варвинське, Козелецьке, Коропське районні радіомовлення. Територія покриття області FM-сигналом вітчизняних радіомовників поступово розширюється. Так, у 2015 році за результатами конкурсу на використання частоти 98,2 МГц у м. Чернігові розпочало мовлення обласне радіо (Чернігівська ОДТРК). Наразі монтується передавач, після чого обласне радіо виходитиме в ефір в FM-діапазоні. Мовлення з використанням цієї ж частоти у м. Чернігові за результатом конкурсу розпочала й Національна радіокомпанія України (програма УР-1).

Разом з тим, перехід на ефірне мовлення потребує значних капіталовкладень, що перевищують можливості місцевих бюджетів багатьох районів. Так, у 2015 році у зв'язку з фінансовими труднощами тимчасово призупинило ефірне мовлення Козелецьке районне радіомовлення.

3. Співпраця з Національною радою України з питань телебачення і радіомовлення щодо ліцензування каналів мовлення.

Департаментом інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю налагоджено співпрацю у вигляді обміну інформацією з представником Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення у Чернігівській області у питаннях оновлення інформації щодо діяльності телерадіокомпаній регіону.

4. Дотримання законодавства про рекламу та вживання мов в інформаційній діяльності телерадіоорганізацій.

Телекомпанії Чернігівської області ведуть мовлення державною мовою.

За результатами моніторингів мовлення, здійсненими протягом 2015 року представником Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення у Чернігівській області, телерадіоорганізації області дотримуються вимог законодавства щодо частки вітчизняного продукту в програмах і передачах.

Середньозважений показник частки національного аудіовізуального продукту в ефірі телерадіоорганізацій області становить 91,3%, у т. ч. телебачення — 96,2%, радіомовлення — 83,5%.

Середньозважений показник частки музичних творів вітчизняних авторів чи виконавців в ефірі телерадіоорганізацій області становить 67,1%, у т. ч. телебачення — 74,7%, радіомовлення — 58,4%.

Результати моніторингів щодо дотримання телерадіоорганізаціями вимог законодавства про рекламу та спонсорство, проведених представником Нацради в області, свідчать, що у 2015 році спостерігалось загальне зменшення обсягу реклами в програмах місцевих телерадіоорганізацій і збільшення обсягу соціальної реклами в місцевому телерадіоефірі.

Обсяг реклами не перевищує передбаченого законодавством, під час рекламуванні лікарських засобів телерадіоорганізації дотримуються Закону України «Про рекламу», реклама тютюнових виробів та алкоголю відсутня.

5. Впровадження цифрового мовлення.

Покриття Чернігівської області сигналом цифрового телебачення мультиплексів МХ-1, МХ-2, МХ-3 та МХ-5 здійснюється передавачами, розміщеними у містах Чернігів, Бахмач, Прилуки, Ніжин, Бобровиця та смт Холми, а також у м. Шостка Сумської області. Безпосередньо передавальне обладнання належить ТОВ «Зеонбуд» як оператору цифрової багатоканальної телемережі та обслуговується фахівцями Концерну РРТ.

Станом на кінець 2015 року в чотирьох мультиплексах у місті Чернігові мовлять 30 каналів (припинили мовлення телеканал «БТБ» та телеканал «XSport»).

Крім загальнонаціональних мовників відповідні ліцензії Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення мають також місцеві мовники: Чернігівська обласна державна телерадіокомпанія (м. Чернігів), ДО «Новгород-Сіверська РДТРК „Сіверська“» (м. Новгород-Сіверський), КП ТК «Прилуки» Прилуцької міської ради (м. Прилуки).

На даний час покриття цифрової багатоканальної телемережі охоплює не всю Чернігівську область і становить від 60–65 % (за оцінками Коцерну РРТ) до 90–95 % (за оцінками ТОВ «Зеонбуд»). При цьому особливо проблемною є ситуація з покриттям телесигналом прикордонних з Російською Федерацією та Республікою Білорусь районів Чернігівщини. Так, за даними Коцерну РРТ, не охоплені покриттям цифрового ефірного телесигналу північні частини Городнянського, Ріпкинського, Щорського, Семенівського, Новгород-

Сіверського районів; центральна частина області — частини Борзнянського, Менського, Ніжинського, Куликівського районів, частина Коропського району; смт Козелець та прилеглі території.

6. Проблемні питання, що потребують нагального вирішення.

- Завершення будівництва телевізійної вежі у м. Ніжин та будівництво телевежі у м. Любеч Ріпкинського району, що дасть можливість розширити покриття області національним і місцевим телерадіомовленням і, зокрема, забезпечити покриття прикордонних з Республікою Білорусь та Російською Федерацією районів, де зараз відсутній впевнений прийом національного теле- та радіосигналу.

- Оновлення технічної бази студійних павільйонів, ефірних, монтажних та апаратних кімнат телемовників області, у т. ч. Чернігівської ОДТРК, залучення висококваліфікованих творчих та технічних працівників сфери телебачення і радіомовлення.

- Розширення мережі цифрового телевізійного мовлення з введенням синхронізації сигналу для збільшення охоплення програмами мешканців області.

- Забезпечення мовлення міських та районних комунальних радіо області у FM-діапазоні.

Для Чернігівської області як прикордонного регіону у сучасних умовах спрямованої проти України іноземної агресії та широкомасштабної інформаційної війни особливо актуальною та нагальною є потреба забезпечити домінування українського інформаційного продукту в медіапросторі та протидію іноземній пропаганді.

Однією із загроз інформаційній безпеці України на території Чернігівської області є недостатнє покриття сигналами національних телемовників території прикордонних з Російською Федерацією та Республікою Білорусь районів. При цьому у низці населених пунктів цієї території (у тому числі у районних центрах) наявний достатній для якісного прийому рівень ефірного сигналу телеканалів російського телебачення, зокрема і заборонених судовими рішеннями для поширення в Україні.

Обласна державна адміністрація в межах компетенції проводить активну роботу зі сприяння організації вітчизняного телевізійного мовлення у прикордонних районах області. Протягом року листи з викладенням пропозицій щодо можливих способів вирішення питання розширення покриття зони прийому українського телесигналу в області були надіслані до Адміністрації Президента, Кабінету Міністрів України, Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення.

Завдяки взаємодії з Міністерством інформаційної політики України, Концерном РРТ, Національною телекомпанією України та ТОВ «Телерадіокомпанія „Ера“» на РТПС «Холми» Корюківського району встановлено новий передавач потужністю 10 кВт, який дозволив розширити до 60 км зону впевненого прийому програм телеканалу «Перший національний» (УТ-1) та телерадіокомпанії «ЕРА» у телемережі УТ-1 на 33 телевізійному каналі. Таким чином понад 120 тисяч осіб, що проживають у Корюківському,

Семенівському, Новгород-Сіверському та інших суміжних районах області, отримали можливість споживати національний телепродукт.

Облдержадміністрація також підтримує створення альтернативного ТОВ «Зеонбуд» оператора цифрової багатоканальної телемережі на базі Концерну РРТ з огляду на те, що такий оператор міг би забезпечити покриття прикордонних районів цифровим телесигналом.

1. Книговидання та книгорозповсюдження.

1.1. Кількість та основні відомості про суб'єктів видавничої справи, що внесені до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції.

За інформацією Держкомтелерадіо України, станом на 31 грудня 2015 року до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції внесено 59 суб'єктів видавничої справи з Чернігівської області.

Суб'єкти видавничої справи області за видами діяльності:

- видавці — 7;
- виготівники — 6;
- розповсюджувачі — 6;
- поєднують кілька видів діяльності — 40, у т. ч.:
 - видавничу діяльність і виготовлення видавничої продукції — 15;
 - видавничу діяльність і розповсюдження видавничої продукції — 10;
 - видавничу діяльність, виготовлення і розповсюдження видавничої продукції — 15;

За формою участі у цивільних правовідносинах:

- юридичні особи — 38;
- фізичні особи — 21.

Серед видавничих підприємств вирізняються ті, що випускають книжкову продукцію (навчальні посібники, науково-методичну, красназавчу та художню літературу): ПАТ «Поліграфічно-видавничий комплекс „Десна“», ТОВ «Видавництво „Десна Поліграф“», ТОВ «Видавництво „Аспект-Поліграф“», видавництва вищих навчальних закладів області, зокрема — Ніжинського державного університету ім. М. Гоголя, низка приватних підприємств.

1.2. Випуск книжкової продукції за назвами та тиражами, у тому числі українською мовою.

Стимулювання книговидавничої та виставкової діяльності є одним з пріоритетів обласної Програми підтримки розвитку інформаційно-видавничої сфери Чернігівщини на 2012–2015 роки.

На видавництво суспільно значимих книг місцевих авторів на 2015 рік в обласному бюджеті у рамках Програми було заплановано 150 тис. грн., у тому числі 100 тис. грн. — на погашення кредиторської заборгованості, яка виникла

станом на 01.01.2015. Станом на 01.10.2015 цю заборгованість погашено повністю.

У червні 2015 року вийшла друком випущена у рамках Програми книга «Чернігівська Шевченкіана» (наклад — 600 примірників). У книзі найповніше зібрано поетичні, прозові та публіцистичні твори чернігівських літераторів, присвячені життєвому та творчому шляху Тараса Шевченка, починаючи з ХІХ століття і до сьогодення. Це видання стало лауреатом конкурсу «Краща книга України» 2015 року у номінації «Моя країна».

Також у 2015 році у світ вийшла ще одна профінансована в рамках Програми книга, яка станом на 01.01.2015 перебувала у видавничому процесі — літературно-художнє видання «Планида — зірка долі» (наклад — 150 примірників), історико-пригодницька повість, присвячена козацьким часам та белетризованій біографії засновника м. Корюківка.

Випущені в рамках Програми книги безкоштовно передаються до бібліотек, інших закладів культури та освіти, поширюються на презентаційних заходах, книжкових виставках, а також надаються авторам. Загалом у 2015 році до бібліотек та закладів освіти було передано 340 примірників книжкових видань, обласній організації Національної спілки письменників України надано 90 примірників, розповсюджено під час презентаційних заходів — 110 примірників, передано авторам — 160 авторських примірників.

У зв'язку з потребою в економії бюджетних коштів конкурс творів місцевих авторів у 2015 році не проводився; відповідно, 50 тис. із 150 тис. грн, запланованих на видавництво суспільно значимих книг місцевих авторів у 2015 році, використані не були.

У цілому, за даними Книжкової палати України, протягом 2015 року на території Чернігівської області випущено 271 назву книжкової продукції загальним накладом 241,4 тис. примірників.

1.3. Стан, проблеми та перспективи розвитку підприємств книгорозповсюдження.

На виконання розпорядження Кабінету Міністрів України від 25.06.2008 № 902-р «Про вимоги щодо функціонування об'єктів роздрібною торгівлі книжковою продукцією» щопівроку проводиться аналіз наявного стану книготорговельної мережі.

Додатково стан книготорговельної мережі області було проаналізовано у вересні 2015 року на виконання доручення Віце-прем'єр-міністра України — Міністра культури України від 12.05.2015 № 18274/1/1-15 до листа Держкомтелерадіо України від 28.04.2015 № 1861/8/4.

Станом на грудень 2015 року на Чернігівщині фактично діяли 249 об'єктів роздрібною торгівлі книжковою продукцією, серед них — 28 книжкових магазинів (11%) та 221 інший об'єкт (89%).

Книготорговельні послуги на Чернігівщині надаються переважно підприємствами приватної форми власності. В області зберігається тенденція до розповсюдження книжкової продукції через відділи і прилавки у

неспціалізованих магазинах — таких налічується 144 одинці (58%) та кіоски і ятки — 77 одиниць (31%).

Попри зменшення кількості книжкових магазинів та інших об'єктів роздрібної торгівлі книгами в окремих районах та містах обласного підпорядкування Чернігівщини, впродовж II півріччя 2015 року відбулося збільшення кількості таких об'єктів в інших районах. Загалом, кількість об'єктів роздрібної торгівлі книгами в області збільшилася на 24 од. (11%) порівняно із ситуацією станом на кінець 2014 року. При цьому кількість книжкових магазинів скоротилася на 1 од., кількість інших об'єктів зросла на 25 од.

1.4. Виставкова діяльність.

У 2015 році книжкова продукція Чернігівщини була представлена на стенді «Книги Чернігівщини» на VI Київській книжковій виставці «Книжкові контракти» (м. Київ, Національний центр ділового та культурного співробітництва «Український дім»), яка тривала 10–13 грудня.

На виставці демонструвалися книги, видані протягом останніх років в рамках обласної Програми підтримки розвитку інформаційно-видавничої сфери Чернігівщини на 2012–2015 роки, а також загалом зразки літератури, що виходила в області.

Департамент інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю також за потреби надає книжкову продукцію, видану за кошти обласного бюджету, та продукцію місцевих видавництв, що надходить як обов'язкові примірники, для експонування під час обласних заходів з відзначення пам'ятних дат та визначних подій.

2. Стан, проблеми та перспективи розвитку поліграфічних підприємств.

Одним із провідних поліграфічних підприємств регіону є ПАТ «Поліграфічно-видавничий комплекс „Десна“». Воно ж здійснює друк переважної більшості районних та обласних газет області.

Сучасне поліграфічне обладнання встановлено на ТОВ «Видавництво „Аспект-Поліграф“», ТОВ «Видавництво „Десна Поліграф“», КП «Прилуцька міська друкарня» Чернігівської обласної ради. Виготовлення книжкової продукції також здійснюють приватний видавець Лисенко М. М., КП Ніжинської районної ради «Ніжинська районна друкарня», видавництва вищих навчальних закладів області.

Разом з тим, більшість поліграфічних підприємств області переважно спеціалізуються на випуску газетної та рекламної продукції.

Особливо актуальним залишається питання технічного переоснащення районних друкарень комунальної форми власності, які на сьогодні неспроможні конкурувати з приватними поліграфічними підприємствами.

3. Періодичні друковані засоби масової інформації.

3.1. Кількість та структура друкованих ЗМІ.

Згідно з даними Державного реєстру друкованих засобів масової інформації та інформаційних агентств як суб'єктів інформаційної діяльності,

станом на 31 грудня 2015 року у Чернігівській області зареєстровано 326 місцевих друкованих ЗМІ.

Фактично, більшість із зареєстрованих друкованих видань на даний час не випускаються. За орієнтовними оцінками, впродовж 4 кварталу 2015 року виходило у світ 55 місцевих друкованих ЗМІ загальним середнім разовим тиражем (станом на кінець грудня) близько 600 тис. примірників, з них:

За сферою розповсюдження:

- в межах області — 22 видання;
- в межах районів — 24 видання;
- в межах міст — 9 видань.

За видами видань:

- 53 газети;
- 2 журнали.

За тематичним спрямуванням:

- громадсько-, загальнополітичні — 31 видання;
- інформаційні, інформаційно-рекламні — 13 видань;
- рекламні та рекламно-інформаційні — 6 видань;
- релігійні — 2 видання;
- науково-популярне — 1 видання;
- для дозвілля — 1 видання;
- літературне — 1 видання.

За мовою видань:

- українською мовою — 31 видання;
- українською та російською мовами — 21 видання;
- російською мовою — 2 видання;
- українською, російською, англійською мовами — 1 видання.

Засновники друкованих ЗМІ:

- органи виконавчої влади, місцевого самоврядування — 26 видань (включно з виданнями, де вони є співзасновниками);
- фізичні особи — 13 видань;
- комерційні структури — 10 видань;
- навчальні заклади — 1 видання;
- релігійні організації — 2 видання;
- громадські об'єднання — 3 видання;

3.2. Передплата та розповсюдження періодичних друкованих видань.

Розповсюдження друкованих видань у роздріб здійснюється через відділення УДППЗ «Укрпошта», мережу кіосків ТОВ «Чернігівмедіасервіс». Значна частина накладу, особливо комунальних газет, розповсюджується шляхом передплати.

3.3. Стан, проблеми та перспективи реформування комунальних друкованих видань.

Напрями та способи здійснення реформування друкованих ЗМІ, співзасновниками яких є органи виконавчої влади та місцевого самоврядування, регулярно обговорюються під час зустрічей редакторів з керівництвом

облдержадміністрації, «круглих столів». У цілому, більшість редакторів комунальних ЗМІ висловлюються на підтримку роздержавлення, досить багато з них заявляли про попередню готовність редакцій своїх ЗМІ брати участь у першому етапі реформування відповідно до Закону України «Про реформування державних і комунальних друкованих засобів масової інформації».

В області забезпечено контроль за виконанням вимог Законів України «Про мораторій на відчуження від редакцій державних та комунальних засобів масової інформації приміщень та майна» та «Про посилення захисту майна редакцій засобів масової інформації, видавництв, книгарень, підприємств книгорозповсюдження, творчих спілок».

Проблеми, з якими стикаються комунальні друковані видання, переважно лежать у фінансовій площині і пов'язані з недостатньою фінансовою підтримкою комунальних ЗМІ з місцевих бюджетів. У зв'язку з несприятливою економічною ситуацією, підвищенням цін на папір та на поліграфічні послуги загалом, більшість комунальних видань повернулася до чорно-білого друку, а також скоротила кількість сторінок.

З метою поліпшення можливостей для безумовного забезпечення реалізації на території області державної інформаційної політики, підтримки розвитку друкованих і електронних ЗМІ діяла обласна Програма підтримки розвитку інформаційно-видавничої сфери Чернігівщини на 2012–2015 роки, затверджена 23 грудня 2011 року на засіданні 6-ї сесії Чернігівської обласної ради 6-го скликання.

На 2015 рік в рамках згаданої програми в обласному бюджеті було передбачено 545,0 тис. грн для надання фінансової підтримки чотирьом періодичним друкованим виданням. Протягом року підтримку надано в повному обсязі, у т. ч. обласній комунальній газеті «Деснянська правда» — 365,0 тис. грн, науковому журналу «Сіверянський літопис» — 70,0 тис. грн, газеті для інвалідів «Живи з надією» — 60,0 тис. грн, журналу «Літературний Чернігів» — 50,0 тис. грн.

4. Проблемні питання, що потребують нагального вирішення.

У зв'язку з ухваленням Закону України «Про реформування державних і комунальних друкованих засобів масової інформації» та початком у 2016 році відповідного процесу реформування (роздержавлення) ЗМІ важливим є забезпечити прозорість та відкритість цього процесу, захистити пріоритетне право трудових колективів редакцій ЗМІ на визначення способу та етапу реформування, сприяти ухваленню співзасновниками державних та комунальних ЗМІ передбачених законом документів; забезпечити захист майнових прав редакцій ЗМІ.

Обласна державна адміністрація налаштована на співпрацю у цьому питанні з редакціями ЗМІ, що підлягають реформуванню, та надання їм у разі потреби необхідної методичної, організаційної та інформаційної підтримки.

III. Здійснення діяльності щодо інформаційного супроводу пріоритетних напрямів зовнішньої та внутрішньої політики держави, забезпечення інформаційної безпеки.

Широке та об'єктивне висвітлення регіональними ЗМІ пріоритетних напрямів державної політики, забезпечення інформаційної безпеки, недопущення поширення матеріалів, що закликають до сепаратизму та тероризму, є головними напрямками в інформаційній діяльності облдержадміністрації.

Робота щодо інформаційного супроводу актуальних питань державної політики, висвітлення суспільно-політичного, економічного життя області постійно вдосконалюється. Поширення інформації здійснюється як шляхом роботи з традиційними ЗМІ через проведення прес-конференцій, брифінгів, прямих ефірів на телебаченні та радіо тощо, так і шляхом публікації на офіційному веб-сайті облдержадміністрації.

Крім того, в області широко застосовуються такі форми співпраці зі ЗМІ як проведення прес-турів та прес-конференцій, розповсюдження прес-релізів тощо. Журналісти мають можливість бути присутніми на усіх заходах, що відбуваються в органах державної влади.

Обласна державна адміністрація має свої сторінки у соціальній мережі «Facebook» та відеосервісі «YouTube» (адмініструються Департаментом інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю). Там оприлюднюється інформація про діяльність голови облдержадміністрації, його заступників, роботу структурних підрозділів, повідомляється про найважливіші питання громадсько-політичного життя області, розміщуються фото- та відеоматеріали, інфографіка. За партнерства з ГО «Асоціація регіональних ЗМІ» через сервіс YouTube в онлайн-режимі здійснюється пряма відеотрансляція усіх основних медійних заходів, що проводяться обласною державною адміністрацією.

Регулярно проводяться брифінги заступників голови облдержадміністрації, керівників структурних підрозділів, відділів апарату ОДА, установ та організацій області. Тема брифінгу може бути запропонована як фахівцями Департаменту інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю облдержадміністрації або іншими представниками органів влади, так і представниками ЗМІ чи громадськості.

Протягом 2015 року проведено 50 таких брифінгів, на які виносилися питання щодо формування обласного бюджету на 2015 рік, проведення мобілізації, соціальних аспектів демобілізації, спрощеного порядку надання житлових субсидій для населення, структури тарифів на послуги ЖКГ, реформи місцевого самоврядування, проведення декомунізації на Чернігівщині, впровадження енергоефективних заходів, об'єднання територіальних громад області, підсумків роботи аграрного сектору, проведення в області електронних державних закупівель, реалізації урядових реформ тощо.

З метою поліпшення інформування населення про діяльність органів виконавчої влади, висвітлення актуальних питань суспільно-політичного життя при Департаменті інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю ОДА діє прес-клуб «Ділове слово».

Протягом 2015 року було проведено 7 засідань прес-клубу «Ділове слово», присвячених проведенню зовнішнього незалежного оцінювання у 2015 році та його організації у 2016 році, підсумкам проведення в області минулорічної акції «Серце до серця», презентації видання «Чернігівська Шевченкіана» та ін.

Підтримано ініціативу волонтерів Чернігова щодо проведення ними прес-конференцій для забезпечення ширшого інформування населення області про їхню діяльність.

З метою налагодження більш активного спілкування органів державної влади та місцевого самоврядування з населенням області, його оперативного інформування про події соціально-економічного і суспільно-політичного життя, діяльність обласної державної адміністрації, її структурних підрозділів, обласної ради діяла обласна Програма висвітлення діяльності обласної державної адміністрації та обласної ради засобами телерадіомовлення в Чернігівській області, затверджена рішенням 2-ї сесії Чернігівської обласної ради 6-го скликання 30 грудня 2010 року. В рамках цієї програми на 2015 рік було заплановано 120,0 тис. грн на оплату відповідних послуг Чернігівської ОДТРК, ДО «Новгород-Сіверська РДТРК „Сіверська“», КП «ТК „Прилуки“» та ДКП «ТРК „Ніжинське телебачення“». У червні 2015 року сума видатків за цим напрямком була збільшена до 220,0 тис. грн.

Протягом 2015 року в рамках Програми за надання послуг з висвітлення діяльності обласної державної адміністрації та обласної ради було фактично профінансовано Чернігівську ОДТРК на суму 190,0 тис. грн., КП «ТК „Прилуки“» на суму 10,0 тис. грн, ДО «Новгород-Сіверська РДТРК „Сіверська“» на суму 10,0 тис. грн. Ще 10,0 тис. грн, передбачені на фінансування висвітлення діяльності облдержадміністрації та обласної ради ДКП «ТРК „Ніжинське телебачення“», не були використані, оскільки даний телемовник протягом 2015 року не здійснював мовлення.

Забезпечується постійне інформування населення про поточну діяльність обласної державної адміністрації та обласної ради, привернення уваги до найважливіших питань в діяльності органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, висвітлення пріоритетних питань державної політики.

Забезпечено трансляцію відповідних сюжетів у передачах вищеперелічених телерадіоорганізацій «Діалог з владою», «Влада з перших вуст», «Новини», «Мікрофон, факти, коментарі, акценти» загальним хронометражем 1126 хв. 5 сек., у т. ч. у телеефірі — 884 хв. 5 сек.

Окремі телесюжети, які висвітлюють роботу обласної державної адміністрації та обласної ради, оприлюднюються на офіційному веб-сайті облдержадміністрації, а також на її сторінках у соціальних мережах.

З метою задоволення потреб споживачів інформації з особливими потребами здійснюється фінансування послуг із сурдоперекладу інформаційних передач Чернігівської ОДТРК. На 2015 рік на оплату таких послуг було заплановано 24,3 тис. грн, у т. ч. 3,5 тис. грн — на погашення кредиторської заборгованості, що виникла станом на 1 січня 2015 року. Протягом року цей напрям профінансовано повністю; забезпечено надання послуг із

сурдоперекладу 2143 год інформаційних передач Чернігівської ОДТРК, що транслювалися протягом 247 днів.

Окрім того, обласною Програмою підтримки розвитку інформаційно-видавничої сфери Чернігівщини на 2012–2015 роки на 2015 рік передбачено 200 тис. грн. на оплату послуг з висвітлення діяльності обласної державної адміністрації та обласної ради у місцевих друкованих ЗМІ області, в тому числі 100 тис. грн — для погашення кредиторської заборгованості, що виникла станом на 01.01.2015.

Протягом 2015 року даний напрям профінансовано у повному обсязі. Погашено вказану кредиторську заборгованість; також укладено і оплачено договори з комунальними друкованими ЗМІ про висвітлення діяльності обласної влади у 2015 році на загальну суму 100 тис. грн.

Інформація про результати роботи центральних та місцевих органів виконавчої влади регулярно розміщується у друкованих ЗМІ області, де створені відповідні рубрики («Офіційно», «Брифінг», «Суспільство», «Діяльність влади», «Пріоритети», «В облдержадміністрації», «Інформують фахівці», «На контролі влади» та ін.).

В області проводиться системна робота з посилення інформаційної безпеки та протидії негативному впливу інформаційної пропаганди на формування суспільної думки. Зокрема, здійснюється контроль за дотриманням законодавства, що регулює діяльність засобів масової інформації, проводиться постійний моніторинг інформаційного простору на предмет виявлення повідомлень, які містять заклики до насильницької зміни або повалення конституційного ладу, захоплення державної влади, посягання на територіальну цілісність і недоторканність, пропаганду війни, сепаратизму і тероризму.

Загалом, на Чернігівщині сепаратистські настрої не набувають суттєвого поширення чи підтримки серед населення. Вірогідність появи матеріалів подібного характеру у місцевих друкованих ЗМІ та провідних Інтернет-ресурсах оцінюється як незначна.

За результатами постійного моніторингу друкованих ЗМІ місцевої форми розповсюдження та провідних Інтернет-ресурсів Чернігівської області протягом 2015 року публікацій, що містять заклики до насильницької зміни або повалення конституційного ладу, захоплення державної влади, посягання на територіальну цілісність і недоторканність, пропаганду війни, сепаратизму і тероризму виявлено не було.

Окрім того, було забезпечено реалізацію на території області інформаційної кампанії на підтримку мобілізації, ініційованої Міністерством інформаційної політики України. Зокрема, було забезпечено друк і розміщення на території Чернігова та області розроблених Мінінформполітики білбордів із соціальною рекламою, що закликає вступати до лав Збройних сил України. Організовано трансляцію відповідних соціальних роликів усіма телемовниками області.

Питання охорони державного кордону, координації дій органів влади щодо мобілізації до Збройних Сил України та стану справ у військових частинах, які дислокуються на території області, соціального захисту сімей мобілізованих,

соціальної підтримки переселенців з АР Крим, Донецької та Луганської областей, реалізації заходів з патріотичного виховання, відновлення історичної пам'яті регулярно на місяць обговорюються на брифінгах в облдержадміністрації; відповідні інформаційні повідомлення оперативно розповсюджуються серед усіх ЗМІ області.

На офіційному веб-сайті облдержадміністрації функціонує розділ «Герої не вмирають», де розміщується інформація про мешканців Чернігівщини, які загинули, захищаючи Батьківщину у зоні проведення АТО.

З метою координації дій у питанні забезпечення інформаційної безпеки також підтримується співпраця з редакціями ЗМІ області, професійними організаціями журналістів, ГО «Асоціація регіональних ЗМІ», Інститутом національної пам'яті, регіональним медіа-центром Міністерства оборони України, прес-службами Чернігівського прикордонного загону та УМВС України у Чернігівській області, іншими установами та організаціями.

Протягом року громадським активістам та волонтерам надавалися примірники обласних та районних газет Чернігівщини для подальшої передачі у військові підрозділи, дислоковані у зоні АТО.

Важливим кроком у зміцненні інформаційної безпеки на території області стало встановлення телепередавача потужністю 10 кВт на РТПС «Холми» Корюківського району, який дозволив розширити зону впевненого прийому програм телеканалу «Перший національний» (УТ-1) та телерадіокомпанії «ЕРА» (що більш детально описано у пункті 6 розділу II цього звіту).

IV. Доступ до публічної інформації.

Згідно із Законом України «Про доступ до публічної інформації» на офіційному веб-сайті облдержадміністрації функціонує розділ «Доступ до публічної інформації». У ньому міститься роз'яснення окремих положень зазначеного Закону, порядку доступу громадян до публічної інформації, що знаходиться у володінні Чернігівської облдержадміністрації, та оскарження рішень розпорядника інформації, наводиться перелік відомостей, що становлять службову інформацію, надаються зразки оформлення письмових інформаційних запитів, функціонує електронна форма подання запиту на отримання публічної інформації, розміщуються проекти рішень обласної ради, звіти про стан розгляду запитів на публічну інформацію в облдержадміністрації тощо.

На офіційному веб-сайті обласної державної адміністрації та районних державних адміністрацій в установленому порядку забезпечується своєчасне оприлюднення проектів розпорядчих документів, що підлягають обговоренню, систематично і оперативно оновлюється інформація про діяльність структурних підрозділів.

За 2015 рік до обласної державної адміністрації надійшло загалом 235 інформаційних запитів, з них:

- від фізичних осіб (громадян) — 105;
- від об'єднань громадян без статусу юридичної особи — 17;
- від юридичних осіб — 113 (у т.ч. від представників засобів масової інформації — 9).

Способи отримання запитів були такими:

- електронною поштою — 119;
- поштою — 75;
- особистий прийом — 41.

До обласної державної адміністрації як до розпорядника інформації протягом звітного періоду надіслано за належністю 27 запитів на інформацію, з них: від Адміністрації Президента України — 4, від Секретаріату Кабінету Міністрів України — 17; від Фонду Державного майна України — 1; від Державного агентства водних ресурсів України — 1; від Чернігівської обласної ради — 2, від прокуратури Чернігівської області — 1, від Головного управління статистики в Чернігівській області — 1.

Задоволено 169 запитів. Відмовлено у задоволенні відповіді на 66 запитів, з них:

- облдержадміністрація не є розпорядником запитуваної інформації — 46 запитів (у т. ч. перенаправлено належним розпорядникам інформації 41 запит);
- не дотримано вимог до оформлення запиту — 20 запитів (у т. ч. клопотання, скарги, що надійшли електронною поштою — 16).

Найбільш запитуваною інформацією була така: склад та копії протоколів засідань комісії з встановлення статусу громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи (14 запитів); транспорт (13 запитів); допомога внутрішньо переміщеним особам та учасникам АТО (11 запитів); щодо охорони навколишнього природного середовища (5 запитів); регіональна програма щодо протидії захворюванню на туберкульоз (4 запити); надання копій декларацій про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру — 4 запити; обсяг витрат на виконання Закону України «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їх символіки» — 2 запити.

Скарги від засобів масової інформації щодо розгляду запитів на публічну інформацію протягом 2015 року були відсутні.

V. Забезпечення інформаційного супроводу процесів європейської інтеграції України.

В області проводиться робота, спрямована на широке інформування населення щодо євроінтеграційних процесів в Україні, формування позитивної громадської думки стосовно цього напрямку державної політики, популяризації загальноєвропейських культурних надбань та цінностей.

На офіційному веб-сайті Чернігівської обласної державної адміністрації функціонує розділ «Європейська інтеграція», який містить рубрики «Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом», «Співробітництво між Україною та Європейським Союзом», «Співпраця з ЄС», «Зона вільної торгівлі з ЄС».

Крім того, регулярно розміщується інформація про реалізацію проекту ЄС/ПРООН «Місцевий розвиток, орієнтований на громаду» та про інвестиційну привабливість регіону.

Актуальні повідомлення, що стосуються відносин України з Європейським Союзом, зони вільної торгівлі з ЄС, а також проведення інформаційних заходів відповідного спрямування, регулярно оприлюднюються на головних сторінках веб-сайтів облдержадміністрації та райдержадміністрацій, а також у ЗМІ області.

Департаментами економічного та агропромислового розвитку облдержадміністрації разом з відповідними експортерами регіону здійснюється робота щодо висвітлення позитивних прикладів експорту продукції до країн ЄС.

Інформація про перспективи переорієнтації місцевих підприємств на постачання продукції до країн ЄС широко висвітлювалась на економічному порталі Чернігівської області (www.chernihiv-oblast.gov.ua) та на сайті облдержадміністрації у відповідних рубриках.

VI. Пропозиції щодо подальшого розвитку інформаційної та видавничої сфер.

- Важливим є забезпечити прозорий і безконфліктний процес реформування комунальних засобів масової інформації у повній відповідності до вимог законодавства, підтримуючи співпрацю з редакціями ЗМІ та надаючи їм за потреби організаційну, інформаційну, методичну допомогу.

- На державному рівні слід вирішити проблему скорочення мережі проводового радіомовлення та переходу місцевих радіоорганізацій на ефірне мовлення.

- З метою посилення інформаційної безпеки варто розробити державну програму, спрямовану на забезпечення трансляції сигналів українських телерадіомовників у прикордонних районах;

- Доцільно розглянути питання відновлення програми забезпечення соціально незахищених категорій населення телетюнерами DVB-T2 за кошти державного бюджету.